

Διαθεματικές και διακαλλιτεχνικές προσεγγίσεις στη Λογοτεχνία

ΣΧΟΛΗ	Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΛΣ 7529	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	7ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>Σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3 ώρες	5 ECTS	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι. Η βιβλιογραφία δίνεται και στα αγγλικά. Δίνεται επίσης η επιλογή αξιολόγησης με γραπτή εξέταση και γραπτή ή προφορική εργασία στα αγγλικά.		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	Διαθεματικές και Διακαλλιτεχνικές Προσεγγίσεις στη Λογοτεχνία (GDIA U 240)		

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στόχος του μαθήματος είναι:

1. Η εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με τις έννοιες της διαθεματικότητας, της διακαλλιτεχνικότητας, της διαμεσικότητας και της πολυμεσικότητας.
2. Η εισαγωγή τους στα μεθοδολογικά εργαλεία για τη συγκριτική μελέτη της λογοτεχνίας και άλλων τεχνών, καθώς και με τα μέσα της εκάστοτε τέχνης.
3. Η καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης και των αναγνωστικών και κριτικών τους δεξιοτήτων.

4. Η γνωριμία τους με κοινούς τόπους, θέματα, μοτίβα και έργα-σταθμούς στην παγκόσμια ιστορία του πολιτισμού.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει:

1. Να έχουν κατανοήσει το αντικείμενο και τα ζητούμενα στις διαθεματικές και διακαλλιτεχνικές συγκριτικές προσεγγίσεις, να έχουν αποκτήσει τη βασική επιστημονική ορολογία και να έχουν εξοικειωθεί με διαφορετικά είδη τέχνης και τους σημειολογικούς τους κώδικες.
2. Να έχουν κατανοήσει, μέσα από τη θεωρία και παραδείγματα, τις μεθόδους συγκριτικής προσέγγισης της λογοτεχνίας και άλλων μορφών έκφρασης και γνώσης, καθώς και έργων από διαφορετικές εθνικές, γλωσσικές και πολιτισμικές παραδόσεις.
3. Να έχουν γίνει καλύτεροι αναγνώστες και κριτικοί, ικανοί να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν επιλογές των δημιουργών, να θέτουν ερωτήματα και να σχεδιαγραφούν, σε ένα πρώτο επίπεδο, το είδος της έρευνας που θα απαιτούσε η διερεύνησή τους.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;:

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

Το μάθημα αποσκοπεί στην καλλιέργεια των παρακάτω ικανοτήτων:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών
Αυτόνομη εργασία και ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές και διεπιστημονικό περιβάλλον
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Ut pictura poesis. Εικόνα και λόγος: μια σχέση συμπληρωματική;

Σιμωνίδης και Οράτιος. Ρητορική και μνημοτεχνική ως την Αναγέννηση. Ο *Λαοκόων* του Λέσσιγκ. Ο ρομαντισμός και η υπέρβαση των ορίων. Το συνολικό έργο τέχνης (Gesamtkunstwerk) του Βάγκνερ. Τα σαλόνια του Μπωντλαίρ.

2. Όροι, προσεγγίσεις και θεωρητικά εργαλεία.

Διαθεματικότητα, διακειμενικότητα, διακαλλιτεχνικότητα, διαμεσικότητα, πολυμεσικότητα. Προσεγγίσεις στη διακαλλιτεχνικότητα: διακαλλιτεχνικές αναφορές· κοινοί τόποι, θέματα

και μοτίβα· δημιουργική πρόσληψη· μεταφορές από το ένα μέσο στο άλλο· συνδυασμός μέσων. Μέθοδοι ανάλυσης.

3. Εκφράσεις

Η ασπίδα του Αχιλλέα (*Ιλιάδα* Σ). W. H. Auden, «The Shield of Achilles».

Πίτερ Μπρέγκελ ο πρεσβύτερος, *Η πτώση του Ικάρου*. William Carlos Williams, «Landscape with the Fall of Icarus». W. H. Auden, «Musée des Beaux Arts». Γιώργος Σεφέρης, «Θερινό ηλιοστάσι», Β΄.

4. Ο μύθος στις τέχνες: οι Σειρήνες, από τον Όμηρο στον Κάφκα

Οι Σειρήνες στην *Οδύσσεια*, στην αρχαία τέχνη και τη βιβλική παράδοση. Εικαστικές αναπαραστάσεις στον 19ο-20ό (Τζον Ουίλλιαμ Γουότερχαους, Έντουαρντ Τζον Πούντερ, Άρνολντ Μπέκλιν, Χέρμπερτ Τζέιμς Ντρέιπερ). Η *Διαλεκτική του Διαφωτισμού* (1944) των Αντόρνο και Χορκχάιμερ και «Η σιωπή των Σειρήνων» (1931) του Φραντς Κάφκα.

5. Η θυσία του Αβραάμ

Η βιβλική ιστορία της θυσίας του Αβραάμ (*Γεν.* 22) και οι τύχες της: λογοτεχνικές, εικαστικές, μουσικές και φιλοσοφικές. Το παράλογο και το «άλμα πίστης» του Σαίρεν Κίρκεγκωρ. Αρχαιοελληνική και εβραϊκή παράδοση στο δοκίμιο του Έριχ Άουερμπαχ, «Η ουλή του Οδυσσέα» (*Μίμησις*, 1946). Οι «επαναστάτες» της δεκαετίας του 1960: Μπομπ Ντύλαν, «Highway 61 Revisited» (1965). Λέοναρντ Κοέν, «Story of Isaac» (1969). Δημιουργική πρόσληψη στη σύγχρονη εποχή: η πολυμεσική έκθεση «Obedience» του Πίτερ Γκριναγουαίη στο Εβραϊκό Μουσείο του Βερολίνου (2015).

6. Τόποι στις τέχνες: Et in Arcadia ego

Η παράδοση της «ευδαίμονος Αρκαδίας» στην αρχαιότητα και η επανάκαμψή της στη λογοτεχνία και τη ζωγραφική της Αναγέννησης. Ο Πανόφσκυ, η εικονολογία και η ερμηνεία του πίνακα του Πουσέν *Οι ποιμένες της Αρκαδίας* (*Et in Arcadia ego*, 1637-1638). Η Αρκαδία στη σύγχρονη και τη δημοφιλή κουλτούρα: παραστάσεις της Αρκαδίας του Τομ Στόπαρντ (1993)· χρήσεις της Αρκαδίας στις τηλεοπτικές σειρές Star Trek και X-Files.

7. Τέχνη και καλλιτέχνες στη λογοτεχνία

Ο Πυγμαλίων του Οβιδίου (*Μεταμορφώσεις*). Ονορέ ντε Μπαλζάκ, «Το άγνωστο αριστούργημα». Όσκαρ Ουάιλντ, *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέη*. Ίριβινγκ Στόουν, *Η αγωνία και η έκσταση*. Νικ Χόρνμπυ, *High Fidelity*.

8. Μελοποιημένη ποίηση: Μίκης και Μάνος

Η παράδοση της μελοποιημένης ποίησης στην Ελλάδα. Το ρεμπέτικο, ο Χατζιδάκις και ο Θεοδωράκης. Το *Άξιον Εστί* (1964) του Θεοδωράκη και ο *Μεγάλος Ερωτικός* (1972) του Χατζιδάκι. Ο ρόλος της μουσικής στην πρόσληψη της ποίησης και στη διαμόρφωση του λογοτεχνικού κανόνα.

9. Φωτογραφία: μια «υπερόχως νόθος» τέχνη

Η διάδοση της φωτογραφίας και ο αντίκτυπος στην πεζογραφία του ρεαλισμού και του μοντερνισμού. Ο διάλογος των μέσων στο γύρισμα και τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Οι διαμάχες γύρω από τη φωτογραφία ως τέχνη, διαφορετικές εννοήσεις του ρεαλισμού, η

ανάδειξη της υλικότητας του μέσου. Φωτογραφία και μνήμη. Αποσπάσματα από έργα των: Βιρτζίνια Γουλφ, Μαρσέλ Προυστ, Έζρα Πάουντ, Βάλτερ Μπένγιαμιν, Ρολάν Μπαρτ, Παύλου Νιρβάνα, Μιχαήλ Μητσάκη, Κ. Π. Καβάφη.

10. Λογοτεχνία και ραδιόφωνο

Η λογοτεχνία στο ραδιόφωνο, από τα μέσα της δεκαετίας του 1940 και εξής: λογοτεχνικές απαγγελίες, ραδιοφωνικά μαγαζίνο, παρουσιάσεις νέων βιβλίων, συνεντεύξεις συγγραφέων, το θέατρο στο ραδιόφωνο. Η απασχόληση λογοτεχνών στη ραδιοφωνία και ο ρόλος τους στη διαμόρφωση του ραδιοφωνικού ρεπερτορίου. Η συμβολή του ραδιοφώνου στην προβολή της λογοτεχνίας. Ραδιοφωνικά αρχεία.

11. Η λογοτεχνία στη μεγάλη οθόνη

Κινηματογραφικές μεταφορές και προσαρμογές. Η σημειολογία των μέσων: αφηγηματικός λόγος έναντι εικόνας και ήχου. Συγκριτική μελέτη της νουβέλας *Θάνατος στη Βενετία* του Τόμας Μαν (1914) και της ομότιτλης ταινίας του Λουκίνο Βισκόντι (1971).

12. Διαμεσικότητα και πρωτοπορία: το «σουρεαλιστικό σκάνδαλο»

Ο διάλογος ανάμεσα στις τέχνες κατά την περίοδο άνθησης των κινημάτων του ντανταϊσμού και του υπερρεαλισμού. Ο συνδυασμός των μέσων από τους ντανταϊστές και τους υπερρεαλιστές και οι μεταξύ τους συνεργασίες. Μελέτη θεωρητικών, λογοτεχνικών και εικαστικών έργων των Τριστάν Τζαρά, Αντρέ Μπρετόν, Σαλβαντόρ Νταλί, Μαν Ρέι, Τζόρτζιο ντε Κίρικο, Λουίς Μπουνιουέλ.

13. Διαθεματικότητα, διακαλλιτεχνικότητα και διαπολιτισμικότητα

Επιλογικά σχόλια. Η σημασία της διαθεματικότητας και της διακαλλιτεχνικότητας για τις διαπολιτισμικές λογοτεχνικές σπουδές.

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο.</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Προβολή συνοδευτικών διαφανειών στις διαλέξεις με σημειώσεις, καθώς και οπτικοακουστικό υλικό (εικαστικά έργα, φωτογραφίες, μουσική/τραγουδι, ταινίες). Χρήση του e-class για επικοινωνία με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες.</p>	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία,</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	<p>Διαλέξεις</p>	<p>39 ώρες</p>
	<p>Μελέτη θεωρητικών κειμένων και πρωτογενών πηγών</p>	<p>75 ώρες</p>
	<p>Προετοιμασία και παρουσίαση εργασιών</p>	<p>11 ώρες</p>
	<p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p>125 ώρες</p>

<p>Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<p>(25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</p> <table border="1" data-bbox="651 302 981 450"> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </table>								
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Τα κριτήρια αξιολόγησης αναφέρονται ρητά κατά τη διάρκεια της πρώτης εισαγωγικής διάλεξης. Επίσης, είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης eclass του πανεπιστημίου, στην περιγραφή του μαθήματος.</p> <p>Η αξιολόγηση γίνεται μέσα από δύο γραπτές εξετάσεις, την ενδιάμεση και την τελική, και παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής εργασίας.</p>								

-Βασικό εγχειρίδιο:

Μπαρτ, Ρολάν (2007). *Εικόνα – μουσική – κείμενο*, μτφρ. Γ. Σπανός, Αθήνα: Πλέθρον.

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Αγγελάτος, Δημήτρης (2004). «Σύγκριση και διακαλλιτεχνικές προσεγγίσεις στη λογοτεχνία», *Σύγκριση* 15, 45-54.

Αγγελάτος, Δημήτρης (2018). *Λογοτεχνία και Ζωγραφική*. Αθήνα: Gutenberg.

Άουερμπαχ, Έριχ (2005). *Μίμησις. Η εικόνα της πραγματικότητας στη δυτική λογοτεχνία*, μτφρ. Λ. Αναγνώστου, ΜΙΕΤ, Αθήνα.

Ιωαννίδης, Κώστας (2019). *Μια «υπερόχως νόθος» τέχνη. Ποιητικές της φωτογραφίας, τέλη 19ου -αρχές 20ού αιώνα*, Αθήνα: Futura.

Λέσσιγκ, Γκότχολντ-Εφραίμ (2008). *Λαοκόων ή περί των ορίων της ζωγραφικής και της ποιήσεως*, μτφρ. Α. Προβελέγγιος. Αθήνα: Πελεκάνος.

Μπαρτ, Ρολάν (2008). *Ο φωτεινός θάλαμος. Σημειώσεις για τη φωτογραφία*, μτφρ. Γ. Κρητικός, Αθήνα: Κέδρος.

Μπένγιαμιν, Βάλτερ (2019). *Κείμενα 1934-1940. Επιλογή*, μτφρ. Ε. Βαροπούλου, Γ. Γκουζούλης, Γ. Κόκκινος, Δ. Κούρτοβικ, Ι. Μεϊτάνη, Β. Μπιτσώρης, Γ. Σαγκριώτης, Γ. Φαράκλας, Α. Μπαλτάς, Αθήνα: Άγρα.

Μπωντλαίρ, Σαρλ (2005). *Αισθητικά δοκίμια*, μτφρ. Μ. Ρέγκου, Αθήνα: Printa.

Χολ, Στιούαρτ (2017). *Το έργο της αναπαράστασης*, μτφρ. Π. Πετσίνη, Αθήνα: Πλέθρον.

Balázs, B. (1949). *Der Film. Werden und Wesen einer neuen Kunst*, Βιέννη: Globus.

Hall, S. et al (επιμ.) (2004). *Culture, media, language: Working Papers in Cultural Studies 1972-1979*, Λονδίνο / Νέα Υόρκη: Routledge.

Kracauer, S. (1965). *Theory of Film*, Νέα Υόρκη: Oxford University Press.

Panofsky, Erwin (1955). *Meaning in the Visual Arts*, Νέα Υόρκη: Doubleday Anchor Books.

Rajewsky, I. O. (2002), *Intermedialität*, Τυβίγγη / Βασιλεία: Francke.

Yates, Frances A. (2014). *Η τέχνη της μνήμης*, μτφρ. Α. Μπερλής, Αθήνα: ΜΙΕΤ.

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Revue de littérature comparée, Comparative Literature, Comparative Literary Studies, Σύγκριση